

POHOD

Jugoslavija
je nastala iz tepljenja
in bo precejena le preko
tepljenja

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 7. julija 1934.

Štev. 27 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Po prvi bitki

Kdor bi hotel sistematično analizirati razvoj delavskih prilik v revirjih TPD, ta bi moral spisati knjigo, pa jo zaključiti s porazno ugotovitvijo, da se je delavec v času svojega blagostanja klal med seboj in reševal probleme komunizma ter raznih nacionalizmov, pri tem pa neopazeno postajal igrača v rokah svojih gospodarjev in postal nesposoben čuvati svoje lastne interese na dostojen in uspešen način. Z nastopom gospodarske depresije počenja ona strahotna pot navzdol, na kateri je ekuar puščal kos za kosom svoje bedne eksistence, dokler se ni znašel v onem strahovitem stanju, v katerem so ga zadel zadnje redukcije, dekretirane od inozemskih delničarjev. Na svojem javnem zborovanju v Zagorju je NO apelirala na delavstvo, naj pozabi na vse medsebojne razlike, naj opusti opevanje komunizma, marksizma in drugih od koderkoli komandiranih socializmov in naj se zave enkrat za vselej, da niti slovenski, niti srbski ali hrvatski delavec ne bo dosegel svojih pravic, dokler ne bo nastopil kompaktno kot jugoslovanski delavec, ki ima lahko sam zase to ali ono prepričanje, pa je na zunaj le del nedeljive jugoslovanske delavske enote. To je bilo govorno še v času, ko ni nihče pričakoval zadnjih redukcij, ki so s svojimi posledicami dokazale pravilnost tega stališča.

TPD je računala, da se bo tudi o priliki teh redukcij začela običajna pot javnih zborov, protestnih resolucij in moledujočih deputacij, da bo slednjič popustila kako malenkost, prodrla pa z večjim delom svojih zahtev. Morda bi šlo tudi sedaj na ta način, pa se je uprlo delavstvo, šlo preko vseh svojih organizacij in zaupnikov ter postavilo svoje lastne teze. Ne več pogajanje in moleduvanje! Ko gre za življenje, se ne more in ne sme izbirati sredstev, vsako je dobro, če vodi do cilja. Izmozgana delavska masa se je naenkrat zavedla svoje lastne moči in dostojanstveno izjavljala prvo bitko za očiščenje svojih pravic. Dan 5. julija 1934 je velepomemben za razmerje našega delavstva napram TPD, prvič se je zgodilo, da je TPD umaknila svoje zahteve, prvič se je zgodilo, da je delavec kot kompaktna, na zunaj trdno povezana in po ničemur razlikujoča se celota zmagala na terenu samem, v onih rokih, ki so požrli toliko rudarskih življenj in toliko rudarskega zdravja!

Oglašali se bodo razni ljudje in si lastili, če ne vse zasluge, pa vsaj velik del zaslug za to prvo zmago našega rudarja. Kdorkoli je sodeloval v tej borbi delavstva za očuvanje najbednejše eksistence, ta je storil le svojo uradno ali pa človeško dolžnost. Nihče si ne sme in ne more prisvajati nobene druge zasluge kot te, da ima človeško srce in da je pač moral poseči vmes v borbi, v kateri naj bi propadlo tisoče življenj naših delavcev in njihovih družin. Izključno zaslugo na tej prvi zmagi ima delavstvo samo, ki si naj vsled tega dan 5. julija 1934 prav dobro zapomni in uravnava svoje bodoče postopanje po tem vzorcu. Sledila bodo pogajanja, ki bodo mučna in težka, kajti TPD predstavlja velesilo, s katero se je težko boriti. Ima v rokah moč svojega kapitala, ima pa tudi kopico zaščitnikov in podpornikov, ki so ji plačani in neplačani stalno na razpolago. Proti vsemu temu nima bedno delavstvo nobenega drugega orožja in nobene druge obrambe kot svoja lastna telesa. Izmozgana in izčrpa-

Današnji številki smo priložili poštne poletnice za poravnavo naročnine za drugo polletje. Čj. naročnike vlnudno prosimo, da z nakazilom ne odlašajo. Kdor ima naročnino plačano za vse leto, naj položnico shrani, ali pa jo izroči novemu naročniku.

Obenem pa pozivamo tudi vse zamudnike, ki nam dolgujejo naročnino še za minule mesece, da jo takoj poravnajo. Naš list se vzdržuje samo z naročnino in je zato njegov obstoj in razvoj odvisen od rednega plačevanja naročnine. Uprava.

na so do skrajnosti, kot trdna celota pa predstavljajo tudi ta telesa močno odporno silo, preko katere bo tudi TPD prav težko šla. To tembolj, če bo stala vsa nacionalna javnost tudi v bodoče tako strnjena ob strani delavstva, kot je stala v tem primeru. Tudi to se je zgodilo le vsled one divne kompaktnosti, ki jo je pokazalo delavstvo samo in s katero je delavstvo primoralo tudi javnost do enake kompaktnosti.

NO je brez dvoma storila v tej prvi bitki svojo striktno dolžnost, storila jo bo tudi v bodoče. Ima na razpolago gotova sredstva, s katerimi bo podprla delavskega trpina, ne da bi gledala na njegovo prepričanje in razpoloženje in ne da bi hotela dobiti s tem kaj zase. Ona ne vidi v tej težki borbi med TPD in našim rudarjem samo enega, osamelega pojavo, marveč gleda na to borbo s širšega vidika kot enega izmed izrastkov tujega kapitala. Kot vedno doslej, bo NO tudi v bodoče zasledovala tajne poti in steze, po katerih pronica ta kapitalizem v vse grane našega javnega življenja, zastruplja to življenje z vplivom svojega denarja v gorenjih plasteh zato, da izmozgava nižje plasti do nemogoče mere. Vse to opravičuje kapital s poročili in računi, ki jim na videz ni mogoče oporekati. Moč številke je prepričala še vedno in bo prepričevala tudi v bodoče razne naše predstavnike, ki s svinčnikom v roki preskušajo te številke, pa se jim morajo slednjič ukloniti in priznati, da si ubogi kapitalist res ne more pomagati drugače kot z redukcijami na škodo delavstva in nameščenstva. To se je dogajalo doslej stalno, temu pa mora biti enkrat konec.

Številke so lepe, če so točne, imamo pa dovolj razloga dvomiti o točnosti onih števil, ki jih servirajo predstavniki tega ali onega kapitala v takih primerih. Številke izvirajo iz knjig, te knjige se pa vodijo v svrhu javnega polaganja računov. Bedak bi bil oni, ki bi dovolil res točen vpogled v vse tajnosti svojega poslovnega življenja vsakemu poljubnemu človeku in je razumljivo, da skuša vsak podjetnik svoje knjige, bilance itd. prilagoditi svojim potrebam in željam. Do tu je vse prav in bi bila NO zadnja, ki bi napravljala iz tega kako vprašanje. Čim pa naj take knjige in take bilance tvorijo sredstvo za uničenje poslednjih življenjskih možnosti našemu lastnemu bratu, s tem trenutkom te knjige niso več privatna zadeva dotičnega kapitalista, s tem trenutkom je dal dotični kapitalist javnosti pravico, da se peča z vsebino njegovih knjig in da načne vprašanje pravilnosti raznih postavk in vpisov.

Kdor napada, ta naj računa z obrambo, kdor hoče uničevati, ta naj računa, da riskira tudi uničenje samega sebe. V silobranu je dopustno vsako sredstvo in če gre za narod kot celoto, za njegovo samozaveš in čast ter njegove temeljne življenjske pogoje, potem NO tudi danes ne bo izbirala sredstev kot jih ni v prošlosti. Seveda bodo sredstva NO prilagojena današnjim časom in prilikam, bodo pa prav gotovo zadela v živo in dokazala morda prvič inozemskemu kapitalu, da je gotova točka, preko katere ne more iti niti v svojem eldoradu, to je v naši blaženi Jugoslaviji.

Delavstvu pa samo en svet. Prvi uspeh naj ne pokoleba morale v njegovih vrstah, ta prvi uspeh naj bo nova in še krepkejša vez, ki bo združila delavstvo v onem respekt vzbujajočo celoto, kateri se bo smela postaviti ob bok NO, pa ne samo ob bok, če bo treba, tudi na čelo. MI nacionalisti ne moremo in nočemo podpirati posameznih delavskih skupin in frakcij, hočemo pa in moramo podpirati naše jugoslovansko delavstvo. To delavstvo bo našlo NO vedno pripravljeno, kadar bo treba braniti njegove življenjske interese ter njegovo človeško in nacionalno čast. I. C.

Z neplačevanjem naročnine uničujete „POHOD“!

Poročila s skupščine oblastnega odbora NO

Poročila tajnika Mateliča Miroslava

Ko je bil lansko leto na obnem zboru dne 17. decembra izvoljen sedanji oblastni odbor in je prevzel predsedstvo br. dr. Cepuder, je le ta takoj izjavil, da je ta odbor le začasen, dokler ne bo prevedenih dovolj rednih članov in izvršilno članstvo, kar se je pozneje zgodilo. Ta začasni oblastni odbor so tvorili prvi izvršilni člani i. s. bratje: dr. Cepuder Josip, Brnčič Matko, Dežela Viktor, Dominko Bogdan, Jež Janko, Kokolj Franjo, Kosec Filip, Kobenter Fran, Kostanjevec Joco, Lipnik Janko, Matelič Miroslav, Mlekuž Vekoslav, dr. Reja Oskar in Sancin Boris. Odbor se je konstituiral na prvi seji, ki je bila 18. decembra 1933 in je bil izvoljen za podpredsednika brat Kokolj, ki opravlja funkcijo oblastnega čelnika vitezkih sekcij, za tajnika brat Matelič, za blagajnika pa brat Kobenter. Kot zastopnik Omladine je bil izvoljen v eksekutivo brat Sancin Boris.

Pozneje so bili v Oblastni odbor kooptirani še br. dr. Ahčin, kot predsednik zdravniške sekcije, ing. Lindtner kot predsednik inženjske sekcije in dr. Dular kot predsednik gospodarske sekcije in referent akcije »Svoji k svojim«. Čim je brat predsednik dr. Cepuder prevzel svoje posle, je takoj določil delovni red in dneve odborovih sej. Eksekutiva se je sestajala dnevno vsak dan ob 6. uri zvečer in reševala vse tekoče posle. Predsednik je določil sprejemno uro dnevno med 14. in 15. uro v lokalni organizaciji, kamor so prihajali zlasti člani iz dežele po informacije in navodila. Celotni odbor pa je imel svoje redne seje vsak ponedeljek. Na teh sejah so člani eksekutive poročali o izvršenem delu in na teh sejah so bile obravnavane vse važnejše zadeve organizacije.

Predsedstvo je sklicalo prvi članski sestanek zaupnikov že za 30. december leta 1933. Sestanka se je udeležilo 31 delegatov, ki so zastopali skupno 21 organizacij. Na tem sestanku je podal br. predsednik točno svoje misli o delu in nalogah, ki čakajo novi odbor in članstvo NO, obenem pa pozval prisotne zaupnike, naj predlagajo najboljše svoje načine in svrhu prevzede v izvršilno članstvo.

Sredi januarja letošnjega leta se je pojavil znani letak NO, ki so ga prejeli posamezne organizacije. Letak je bil sicer pisan popolnoma v duhu ideologije NO, ni pa bilo na njem podpisa niti kake naše krajevne organizacije niti našega Oblastnega odbora. Kdo je ta letak izdal in razposlal še danes ni ugotovljeno in najbrže tudi nikdar ne bo. Čeprav je odbor prepričan, da je avtor tega letaka dober nacionalist in je imel brez dvoma najboljše namene, vendar odbor s takimi, ni dovolj premišljenimi dejanji ne more soglašati, ker lahko nastanejo radi tega nepopravljive posledice, usodne celo za obstoj naše organizacije.

Odbor je občutil potrebo po novih pravilih v slovenski in takoj zaprosil Središnji odbor za dovoljenje, da jih založi in da organizacijam na razpolago po najnižji ceni. Središnji odbor je v to privolil in pravila so šla v lepem slovenskem prevodu v tisk. Istočasno je dalo natiskati svoj pravilnik tudi vodstvo vitezkih sekcij in vodstvo omladinske organizacije. Vse tri knjižice so sedaj natiskane in posameznim krajevnim organizacijam na razpolago pri tajništvu Oblastnega odbora. Vsakemu članu morajo biti pravila NO dobro znana, biti pa mora tudi poučen o pravilniku vitezkih sekcij in omladinske organizacije. Če se bo članstvo temeljito seznanilo s pravili in pravilniki, bo odpadlo marsikatero nepotrebno vprašanje, ki je doslej obremenjevalo že itak obširno našo korespondenco.

V počastitev 5. obletnice šestojanuarskega manifesta je NO skupno s sokolskimi društvi priredila proslavo v sokolski telovadnici na Taboru. Kot slavnostna govornika sta nastopila za Sokolstvo dr. Pipenbacher, za NO pa dr. Potokar.

Ko je nekaj dni nato nastala organizacija Boj, je naš odbor sklepal o tem, kakšno naj bo razmerje NO do nove ustanovljene Boja. V tej zadevi in v svrhu orientacije napram vsem pojavom sličnih organizacij, ki so že ustanovljene in onim, ki bi se ev. še ustanovile, je Oblastni odbor zaprosil za potrebna navodila Središnji odbor v Beogradu. Odgovor Središnjega odbora je bil ob javljen v naši okrožnici št. 421 z dne 14. III. 1934, ki je vsebovala tudi izvirnen prepis dopisa organizacije Boj na Središnji odbor v Beogradu in zavdni odgovor Središnjega odbora Boju.

V svojih nadaljnjih sejah se je odbor posvetil organiziranju krajevnih organizacij, ustanavljanju novih postojank in prevajanju rednega članstva v izvršilno članstvo. Odbor je pošiljal na redne in ustanovne obne zborove krajevnih organizacij delegate, Skoro vseh obnemih in javnih zborov se je udeležil br. predsednik dr. Cepuder. Nadalje je odbora uspelo ustanoviti poseben odsek zdravnikov, v katerem je doslej včlanjenih 37 zdravnikov pod predsedstvom brata dr. Abehina ter inženjski odsek, ki ima včlanjenih 35 inženjerjev in ga vodi predsednik sekcije brat ing. Lindtner.

Prav posebno pozornost je odbor posvetil razvoju akcije »Svoji k svojim«, ki je pod spretnim vodstvom brata dr. Dularja začela živahno delovati. Iz odbora producentov je akcija črtala nekaj svojih članov, ki so s svojim omalovaževanjem hoteli ovirati delovanje in razvoj akcije. Mesto odpadlih odbornikov je bilo pritegnjenih v odbor več novih članov. S tem se je oživelo akcijo in jo napravilo sposobno za delo. Akcija je sklenila in oblastni odbor je to potrdil, da se članstvo akcije deli v dve skupini producentov in sicer spadajo v prvo skupino oni industrijci, ki so naši

državljeni, v drugo skupino pa podjetja, katerih lastniki so tuji državljani. Za sprejem v članstvo je stavljen pogoj, da mora dotična industrija obratovati na našem ozemlju nepretrgoma najmanj tri leta in da izdeluje kvalitetno dobro blago in zaposluje naše delavne moči. Odbor je dobil po posebnem ključu članarino, ki jo plačujejo producenti. Nadalje je odbor sklenil založiti propagandne izvesne tablice z napisom »Kupuj domače blago«. Te so sedaj že v prometu za ceno Din 30.— za tablico. O akciji »Svoji k svojim« bo poročal predsednik gospodarskega odseka brat dr. Dular, jaz bi dodal samo kratko ugotovitev, da se za akcijo ne zanima v dovoljni meri ravno ona industrija, ki se ponaša, da je 100odstotno jugoslovanska. Če se nam očita, da sprejemamo v članstvo akcije podjetja, ki so deloma fundirana v inozemskim kapitalom in podjetja, katerih lastniki so sicer jugoslovanski državljani, toda nemške narodnosti, je naš očitok oni 100odstotni jugoslovanski industriji, ki odklanja članstvo v akcijo, mnogo bolj upravičen, saj je naše delo za povzročeno domačega gospodarstva namenjeno v prvi vrsti strogo jugoslovanski industriji, potem pa šele ostalim podjetjem, pri katerih ima zaslužek naš delavec in naš uradnik in kateremu dobavlja surovine in potrebščine naš trgovec. Moramo si priznati, da bi bila omejitev naše akcije na strogo jugoslovanska domača podjetja nesmiselna in preozkostrana. Zavedati se moramo, da se še vedno in da se bodo še dolgo časa uvažali v našo državo predmeti, ki jih izdelujemo že doma, čeprav v tovarnah, katerih kapital je, če ne popolnoma, pa vsaj deloma tuj. In če je akcija naša razumevanje pri takih podjetjih, je dovolj žalostno, da se nekatere domače tovarne vabijo za pristop v akcijo še niso odzvale. Odbor pa je prepričan, da bodo tudi te firme svoj pristop prijavile pozneje in nastopale solidarno z ostalimi producenti, ki so že člani naše akcije.

Ko govorim že o akciji »Svoji k svojim«, naj še omenim, da nekateri naši krajevni odbori in njih člani niso povsem pravilno razumevali pomena te akcije. Dogajali so se žal slučajni, da so nekateri člani in celo funkcionarji začeli dvomiti v uspeh te akcije in nam očitali, da sprejemamo v odbore osebe z nečisto preteklostjo, da imamo zlasti v odboru producentov zastopnike tujega kapitala, škodljivce našega gospodarstva in slične ljudi. Ljubo mi je, da morem na tem mestu ponovno naglasiti, da se je naš Oblastni odbor ves čas dobro zavedal svojih težkih nalog in dolžnosti, da je začel z organiziranjem akcije točno po navodilih svojega Središnjega odbora in da se ni čutil niti v enem slučaju krivega kakega nepremišljenega in nepravilnega dejanja. Naj omenim, da smo našli v Zvezi industrijcev, Zbornici za TOI in njenih predstavnikov polno zaslonbo, da nas je Zveza industrijcev z evidentnim materialom, pa tudi moralno in materialno podprla že ob začetku našega delovanja ter smo uživali ves čas njeno dragoceno podporo. Poudarjam pa tudi ob tej priliki, da člani akcije »Svoji k svojim« niso člani NO, kolikor niso morda kot posamezniki včlanjeni v NO. Predstavniki industrijskih in trgovskih ustanov ter zastopniki producentov, ki pristopujejo sejam akcije »Svoji k svojim« s svojim pristopom k akciji ne postanejo člani NO. Pravilno pa je, da ob tej priliki izrazim toplo zahvalo odboru in zastopnikom naših gospodarskih ustanov za nesebično in marljivo udeleževanje, čigar sadovi se že kažejo. Zetev bo prepuščeno NO in NO bo tista, ki bo deležna uspeha. Propagandne tablice so nam na razpolago, da jih vnovično in stvar posameznih krajevnih organizacij je, da pravilno organizirajo prodajo teh tablic, ki morajo biti vidne prav povsed. Odbor akcije »Svoji k svojim« ima gibčen program. Po razmerah in potrebah ga izpopolnjuje in uravnava in z veseljem bo pozdravil vsako dobro misel in nasvet, ki bi izšel od kogarkoli, zlasti pa iz vrst članstva NO, ki mora imeti vedno pred očmi naše skupno gospodarstvo in se zavedati, da bomo izšli iz sedanjega težkega gospodarskega in socialnega položaja le z vzajemnim delom in medsebojno podporo.

Delovanje ljubljanske akcije »Svoji k svojim« se ne more omejiti samo na ozemlje, ki pripada ljubljanskemu Oblastnemu odboru, temveč se mora razširiti na vse Dravsko banovino. Pri zbiranju članstva za akcijo smo žal naleli na izjave industrijcev, zlasti iz Maribora in okoliče, ki so odklonili vstop v našo akcijo iz razloga, da bodo pristopili k mariborski akciji, ki pa danes še ne deluje. Neobhodno potrebno je, da Središnji odbor izda takoj zavezni odlok, in prošim navzočnega zastopnika Središnjega odbora brata Bjelca, da čimprej pristopi k rešitvi tega nujnega vprašanja. Odbor je mnenja, da je delitev akcije v dve samostojni poslovalnici neekonomična, če ne celo škodljiva za razvoj akcije. Kajti delo v akciji »Svoji k svojim« zahteva pisarniški aparat, ki ga Ljubljana že ima, Maribor pa bi si ga moral šele omisliti in z njim bi si naprtil nepotreben strošek. Razumljivo pa nam je v Mariboru potrebna ekspanzija gospodarskega odseka in akcije »Svoji k svojim«, ki nam bo pomagala pri delu.

Vse krajevne organizacije naj takoj ustanove svoje gospodarske odseke, ki bodo prejemali navodila Oblastnega odbora za svoje delo. V te gospodarske odseke smejo pritegniti tudi nečlane NO, če je njih sposobnost tako velika, da morejo akciji koristiti.

Dne 3. junija je sklical Središnji odbor v Beogradu prvi javni miting akcije »Svoji k svojim« in so se nekateri govorili na tem mitingu prenašali tudi po radiju. Za ljubljanski odbor se je

Intervencije

Kdor ima le malo posla v javnem življenju in mu je bila usoda toliko nenaklonjena, da ga je vrgla na eno ali drugo, makar še tako majhno mesto, s katerega lahko vrši večji ali manjši vpliv, ta bo soglašal z menoj v obsojanju onega načina interveniranja, ki se je danes tako bobnotno razpasel med nami. Odkod? Brez dvoma je to sad one prošlosti, kjer se je vsaka še tako malenkostna zadevica, zlasti pa oddaja vsake še tako malenkostne službe obravnavala z zgolj političnih vidikov in si je moral hočeš nočeš iskati protekcije tudi oni, ki ni zahteval za sebe prav nič izrednega, marveč je hotel doseči le to, kar mu je šlo po zakonu. To bi bilo še razumljivo. Težje je dejstvo, da se spuščajo celo v naše nacionalne organizacije na opolzko pot interveniranja v prid svojega članstva, ne da bi bile pri tem dovolj oprezne. Organizacije so dolžne nuditi vso razpoložljivo oporo in podporo svojemu članstvu. O tem ne more biti dvoma, vprašanje pa je, ali ima v resnici vsak član brez ozira na svojo kvalifikacijo pravico, da se radi njega angažira celotna organizacija? Mislim da ne! Ni še vsak polnovreden in ne zasluži zaščite one organizacije, koje legitimacijo nosi v žepu ali koje značko nosi v svoji gumbnici. Nebroj je primerov, da so se vpisali in da se vpisujejo v posamezne nacionalne organizacije ljudje, ki po svoji prošlosti in sedanjosti ne spadajo v nje ter jim

je vstop v eno ali drugo organizacijo le sredstvo za dosegajo neke protekcije.

Doživljamo naravnost neverjetne primere in v resnici pomilujemo one naše ljudi, ki sede na odločilnih mestih ter morajo odločiti med neštetimi reflektanti. Večina teh reflektantov ima priporočila raznih organizacij, večina teh reflektantov je najbolj potrebna, najbolj sposobna, najbolj agilna in ne vem še kaj. Posledica takega načina priporočanja in interveniranja je pač ta, da izgube priporočila in intervencije omo svojo tehtnost in pomembnost, ki bi jo morale imeti. Dogode se celo slučaj, da je v nujnem nacionalnem interesu potreben tak ali drugačen ukrep proti posamezniku, pa se pojavi naenkrat nacionalna organizacija, ki protestira proti dotičnemu ukrepu in deklarira prizadetega kot najbolj nacionalnega, absolutno nepogrešljivega itd. Znan je slučaj, da je nek visok gospod s svojim odločnim nastopom dosegel premestitev uradnika iz razlogov, ki so bili popolnoma utemeljeni. Ko pa je bila premestitev izvršena, je isti gospod protestiral proti tej premestitvi. V obilici posla je reče pozabil, da je sam izposloval dotično intervencijo, prejel je proteste raznih bajne nacionalnih organizacij, tem je skušal ustreči in tako se je zgodil ta na videz neverjeten slučaj. Kdo je kriv?

Samo ena pot je!

Imamo narodna združenja, društva in stranke, ki se zavzemajo, da dobijo ali pa že imajo v svoji oblasti vodstvo naroda in države. V vodstvih vseh teh združenj pa so po večini ljudje, ki se ne zavedajo, da je za vodstvo naroda samo ena pot, ki more zadovoljiti. In ta pot se zove »socijalna pravda«. Ker odgovorni činitelji ne morejo kreniti na pot, ki je edino prava, je v narodu nevolja, ki povzroča silno napetost. Narod je pripravljen na vsako skrajnost, samo, da bi dal duška tej napeti nevolji. To vidimo med nami v zadnjem času, da se je ves narod vrgel v pokret, ki mu ne more dati in mu niti ne nudi nikakega zboljšanja.

Razveseljuje dejstvo, da se zadnje čase čita v »Pohodu« med vrstami fraze, ki izražajo edino pravo pot, »socijalno pravdo«. Dobivamo izraze, ki se izlivajo v smisel, da ni pravi nacionalist oni, ki se zadovoljuje s tem, da je sam sit, nego tisti, ki trpi, ko vidi glavnega brata. Dalje: »vsi delavoljni Jugoslavo ni morajo živeti siti, zdravi, zadovoljni. Isto čitamo: »Samo poslušanje žalostnih glasov o bedi ter izražanje svojega sožalja, ne napravi nič; enega lačnega človeka sitega.« Treba torej dela! To je dejstvo, ki se izrazi z enim in istim zaključkom. V državi, narodu, družini, kjer je dovolj jela in dela za vse, morajo vsi živeti človeka vredno življenje. Kjer tega ni, je treba odločne neodložljive borbe, da se to doseže. Borba pravega nacionalista mora

iti samo za tem, da pride vodstvo naroda v roke socialno čutečega državnika.

Na dnevnem redu imamo za rešiti nujna vprašanja življensko-gospodarsko-socialne važnosti. Reševanje zaostaja in koleba v neodločnosti. Te neodločnosti ni kriv samo državnik, nego v isti meri narod sam. Kot narod ne mislim širokih narodnih množic, nego organizacije, ki so jim ti voditelji odgovorni. Voditelji teh organizacij si sami niso v ničemer edini, da bi dajali smernice državnikom. Vsled tega zastoj in kaos na obeh straneh. Narod, to je množica, ne nosi odgovornosti za te čimbenice, nego le organizacije same. Narod je obubožal, postal je top, mrtev ter ga more oživetiti in dvigniti samo klic na boj proti krivcem, ki vzdržujejo to stanje.

Tudi še vi, ki imate sedaj oblast nad narodom, narod prisilite ali pridobite zato, da kriči »živijo«, bo sicer res klic, toda s figo v žepu, ki vam jo ob prvi priliki vrže trdo v obraz.

Tri leta je že pri nas narodno gospodarstvo na mrtvi točki. Od vseh strani se čuje klic: »Otvorite javna dela!«, a nikakega odmeva. In to v vseh slučajih, ki jih vidimo pri sosedih in drugih velikih državah.

Torej, vsi oni, ki ste ali ki smo odgovorni za sedanje stanje v narodu, zganimo se! Zadržni čas je. Krenimo na edino pot, ki vodi v ozdravljenje in rešitev, to je na pot urejevanja države v smislu socialne pravičnosti.

Strelske družine

Strelska družina na Vranskem je v nedeljo 1. julija t. l. na slovesen način otvorila svoje novo strelišče. V lično zgrajeni strelski lopi je predsednik, sodni starišina g. Franjo Kompara, v zanosnem govoru pozdravil zastopnika vojaških oblasti g. podpolkovnika oblasti Bajića in kapetana g. Mitića, zastopnika g. bana celjskega sreskega načelnika g. dr. Vidmarja ter navzoče odposlance bratskih strelskih družin iz Šoštanja, Velenja in Braslova. Poudaril je zasluge vseh onih, ki so s svojim nesebičnim delom pripomogli do uresničenja načrtov ter se hvaležno spominjal naklonjenosti ge. in g. dr. Robiča, ki sta darovala ves potrebni les ter bila s svojimi strokovnimi nasveti družini vedno rada na razpolago. G. dr. Vidmar je otvoril strelišče z odadajo čistnega strela, čestital družini k lepemu podvižu in ji želel širokega razmaha. Tudi ostali zastopniki so oddali častne strelce, kakar se je pričelo strelsko nagradno tekmovanje.

mitinga udeležil predsednik brat dr. Cepuder, ki se je izrazil o moralnem uspehu tega mitinga zelo pohvalno.

Tudi inženjerska sekcija se živahno zanima za razvoj naše akcije in poseve posebno pozornost zapolniti strokovnjakov in tehničnega ter komercialnega osebja v naših tovarnah. V poročilu, ki ga bo podal predsednik inženjerske sekcije brat ing. Lindtner, boste čuli o delu tega odseka, ki ga je naš odbor vsestransko podpiral in dosegel v socialnem pogledu že nekaj vidnih uspehov.

(Dalje sledi.)

nje, ki je trajalo vsled velike udeležbe do mraka. Mem tem se je na vrtu hotela Slovan začela ljudska veselica, ki je vsled nesebičnega sodelovanja nacionalnega ženstva v moralnem in gnotnem oziru nad vse lepo uspela. Po končanem tekmovanju je na veseličnem prostoru razglasil izid ter razdelil lepa darila predsednik žirije g. dr. Joža Gračner. Prvo mesto in darilo je dosegel g. dr. Hugo Robič, primarij iz Maribora, ki je tekmoval za vransko strel. družino, kateri je takoj zopet poklonil prejeto darilo. Dosegel je 76 točk. Drugo mesto je dosegel g. Topolšek Franc s 36 točk., tretje g. Goršek Franc s 36 točkami, oba za strelsko družino Šoštanj, četrto darilo g. Čuk Anton s 36 točkami in peto g. Silovšek Jožef s 35 točkami, slednja za strelsko družino Velenje. Mladi, vendar agilni strelski družini Vrnsko želimo tudi mi še nadaljnega krepkega razmaha v njenem nesebičnem nacionalnem delovanju.

PROSLAVA VIDOVEGA DNE V MEDVODAH

Savezna streljaška družina je proslavila Vidov dan na predvečer istega skupno s Sokolskim društvom v Medvodah.

Povorka je odkorakala izpred občinske pisarne. Na čelu povorke je igrala godba Preska-Medvode, za njo so korakali zastopniki Geografskega inštituta z g. gen. Boškovičem na čelu, predsednik občine g. Josip Sušteršič, nato so korakali zastopniki družine, Jadranske straže in Sokolsko društvo s člani ter naraščajem. Povorka je šla na vrh klanca, kjer je bil prižgan kres. Pri kresu je govoril član Sokolskega društva br. Marolt, med njegovim govorom se je ves čas streljalo z možnarji in spuščale so se tudi rakete. Br. Marolt je orisal v daljšem govoru pomen Vidovega dne. Z vzklikom našemu vladarju Nj. Vel. kralju Aleksandru I. je bila svečanost zaključena.

I. K.

Skrivnostni predali „naše“ veleindustrije

(Nadaljevanje.)

Med nadaljna sredstva za izmozgavanje delavca spadajo tudi konzumi, katere osnujejo nekatera podjetja, »da prožijo delavstvu možnost nabaviti si svoje življenske potrebščine v dobri kakovosti in po nizkih cenah«.

Oglejmo si malo natančneje nekatere teh konzumov. — Kalkor je znano so isti oproščeni plačevanja davkov, ki precej upliva na prodajno ceno. Razven tega imajo ti konzumi svoje stalno, precej veliko število odjemalcev, razven tega svoja prevozna sredstva, ki za konzum kar tako mimogrede opravijo prevoz robe itd. Vsi pogoji za dober prospek so tu, ali mi na žalost opazimo, da so cene iste kot pri ostalih trgovcih. Kam gre torej ta dobiček? Razume se, da v blagajne podjetja.

Pa bi kdo rekel: »Zakaj pa delavstvo podpira take konzume?« — Zato ker jih mora! Ko je bil delavec sprejet v delo, je večinoma vsak bil v težkem denarnem položaju. Prvi zaslužek bo izplačan šele po 14 dneh, ali celo enem mesecu. Kaj torej? Ali naj živi brez vsega? Pa saj je konzum tu. Tja se zateče, kjer dobi na kredit vse kar hoče in kolikor mu je potrebno. Konzum mu da radevolje na upanje toliko, da je potem primoran tudi dalje v njem kupovati. Na ta način si podjetje pridobi za svoj konzum stalen kader odjemalcev. Seveda se pozneje, ko je delavec že popolnoma odvisen, obraz poslovodje konzum

ma napram takemu delavcu mahoma spremeni iz prijaznega v strogega. Posebno danes v teh časih gospodarske razvanosti, ko delavstvo tako malo zasluži in tiči v svojih konzumih, pa tudi pri ostalih trgovcih do vratu v dolgovi, se v konzumnih podjetjih z odjemalci zelo nevljudno postopa. Saj vemo, da v posameznih podjetjih delavci ne dobijo iz konzuma onih potrebščin, kot bi jih sami hoteli, temveč le te, katere smatra podjetje kot potrebne za ohranjenje delavca in družine pri življenju. Znano je, da posamezni konzumi ne dajo svojim odjemalcem sladkorja, kave, mila, jajc, masti itd., smatrajoč te življenske potrebščine kot luksuz za ubogo delavsko paro.

Vsi taki konzumi imajo plačanje urejeno tako, da se odjemalcu odtegne od njegove plače vsota, katero po večini določijo poslovodja konzuma. Na ta način pride podjetje sigurno do svojega denarja. — Pisce teh vrst je znan slučaj, da je umrl neki delavec, ki je imel dobiti še ostanek plače za 14 dni. V njegovi družini sta bila od petih še dva člana težko bolna. Ko je žena šla prositi za zaostalo plačo, jo je direktor odslavljal v besedami: »Predvem mora biti plačan dolg v konzumu, če bo kaj ostalo, šele pridete na vrsto.« Iz tega se jasno vidi, kako vestno podjetja izterjajo dolg v konzumih.

Oglejmo si sedaj robo v teh konzumih! Zlasti ono v oddelku za tkanine. Našli bomo

Naša nacionalna književnost

Osnovi jugoslovenskog nacionalizma. (Spisal prof. Ljuba D. Jurković. Biblioteka »Pobratimstvo«. Ljubljana 1934. Str. 28. Cena 4 Din.)

Kakor vsaka burna doba živi tudi naša od brošur in letakov. Dnevna vprašanja tako naglo stopajo pred nas, da zahtevajo nujne odgovore. Pa tudi idejni svet, iz katerega črpamo svoje sile in nazore potrebuje v takih časih vedno novih razlag in pojasnil. Nova zbirka »Pobratimstvo« namerava najbrže razkrihati razna naša vprašanja z jugoslovenskega nacionalnega stališča. Tako vsaj bi sklepali iz psihološke-sociološke študije, ki se je te dni pojavila v naši javnosti. Ime avtorja je v našem mladinskem nacionalnem svetu dobro znano. Vinjeta kraljeviča Marka na naslovni strani pričra, da izhajajo vse misli iz pravega vira naše nacionalne zgodovine. Citat Njegošev na čelu razprave daje svoj pečat vsem nadaljnjim poglavjem, ki jih označuje pisatelj na naslovni strani s sledečimi naslovi: Naše robstvo — Zemljepisni položaj našega naroda — Naša srednjeveška kultura — Turški naval — Starogrška kultura — Srednjeveško krščanstvo — Nova doba — Socialna doba — Naše kmečko jedro — Selo kot svetovni socialni in gospodarski problem — Agrarna reforma — Nemški kapitalistični nacionalizem — Italijanski in madžarski nacionalistični kapitalizem — Pravi nacionalizem — Taktika nemškega imperializma proti našemu narodu — Borba za samostojnost — Omladina v boju za svobodo naroda.

Iz teh naslovov spoznamo, o čem se v brošuri razpravlja. Pisatelj ne govori na prazno. Citira dela raznih naših znanstvenikov, mislecev, zgodovinarjev in filozofov. Ne bomo navajali njegovih izjav, ki si jih vsak lahko prečita v brošuri, katere cena je dovolj nizka. V celoti se bomo pač vsi strinjali z vodilnimi mislimi, ki so le nekaj rezultat raznih razprav in lastnega pisateljevega razmišljanja. Te vrste del imamo več, a naše življensko vprašanje zahteva vedno novega poglavljanja v naše bistvo in naše svetovno poslanstvo. Zato je prav, da imamo takih del v poljudni obliki čim več med seboj. Sicer

vemo, da temelji vse naše jugoslovanstvo pred vsem na veri, kakor je tudi krščanstvo in vsaka religija silna samo v svoji kontemplativni veri, bolj ki v svoji razumski razlagi. A v življenju je pač tako, da zahtevajo ljudje in — neverni Tomaži — tudi dokazov in razlag. Tako so cerkveni očetje morali dokazati resničnost krščanstva in so preprosti nauk obdali z učenjaškim balastom. Tako je tudi pri nas. Kajti jugoslovanstvo je obširen pojem in razlag je nešteto. A pravo jugoslovanstvo je le ono, ki veruje v resnico svoje ideje in dela in živi v tem smislu.

Vendar za one, ki radi razglablajo, pa tudi za verujoče ne škodi, če se ob čitanju takih razlag poglobe v problem, da vidijo, da je v njem več nego samo kos vsakdanje politike. Kajti le, kar je misterij, ohranja v sebi večno silo življenja.

Knjige »Mladinske Matice«. Vsak človek se še pozno v življenju spominja na svoje prve knjige. Ne na one, ki so šle mimo njega brez vsakega globljega vtiska, ampak one, ki so si osvojile njegovo dušo tako, da je prvič v življenju zavestno začutil svoj duševni utrip, ki je bil odmev one lepe knjige. Zato je tem večje važnosti, kakšne so prve knjige, ki jih dobi naš otrok v roke. Pri tem, bi rekli, je treba paziti na to, da otroka niti ne prečujemo, niti ne podcenjujemo. Gotovo se že tu pokaže individualna narava otroka, ki nam je najboljši kazipot, v katero stran naj usmerimo njegovo vzgojo. So otroci, ki zaslužitjo v knjigah takoj svoj svet in jih ne le vzljubijo, ampak tudi razumejo. To bodo bodoči inteligenti. So otroci, ki jih knjige ne mikajo, ker ne najdejo v njih, kar nje zanima: to bodo praktični ljudje. Kaj je boljše v življenju, Bog ve, na vsak način je naša dolžnost, da upoštevamo to individualnost otroka in da ga ne silimo s stvarmi, ki jih ne mara; nekje je gotovo njegov poklic: skušajmo ga najti. S tem prihranimo mnogo muk njemu in šoli.

Pri nas je bila glede mladinskega slovestva debata, ki ni vodila do končnih zaključkov. Po našem mnenju bi moral ostati »Zvonček« čtivo za najmlajše. »Naš rod« list za zrelejšo mladino, šolski list »Mlada Jugoslavija« pa seveda obligaten za vse šole. Poleg teh treh listov pa naj bi založbe tekmovale

med seboj, katera nam bo dala boljših, lepših in cenejših mladinskih knjig.

»Mladinska Matica« dobro vrši svojo nalogo med našo mladino. Letos so nas zanimala »Kresnice«, ker so jih napisali in ilustrirali otroci sami. To je pameten način mladinske vzgoje. Najbrže bodo s tem zadovoljni vsi. Otroci so res mnogo lepega napisali. Tudi duh, ki veže iz njihovih spisov, je zdrav, v državnem in življenskem smislu. »Kaplje«, ki sta jih najmlajšim čitateljem pričarala pred oči I. Deržaj in Anica Černejeva bodo naše povsod mnogo mladih gledalcev in poslušalcev. »Potovanje skozi čas« obdelava težko snov svetovnega razvoja, ki ga je morda tudi v tej obliki težko podati mladini. No, Kardeljev poskus je zanimiv. Neutrudni in neizčrpni Fr. Bevk je podal s »Tovarišema« ljubko zgodbo iz mladosti, ki se dogaja tam preko, kar pričajo tudi slike Ks. Prunkove, ki je okrasila knjigo v preprosti in lahko umljivi obliki. Povest bo lahko našla pot do otroških sre.

Ni ravno lahko dati vsako leto štiri lepe knjige za mladino pri tako različnih nazorih, ki vladajo pri nas o tem, kaj je za mladino najboljše in najprimernejše. Najboljši odgovor na to vprašanje daje mladina sama. Uredništvo »Mladinske Matice« kaže mnogo dobre volje za vzgojo mladih državljanov in mu želimo pri tem važnem delu mnogo uspehov.

»Slovenska Matica« je izdala letos svoje publikacije: dva dela Tolstega romana »Vojna in mir« ter Marka Avrelija »Dnevnik«. Torej troje knjig, troje prevodov. Kar se tiče cene in izdaje smo zadovoljni. Za 50 Din takšne tri knjige, to ni drago! Veseli nas, da smo dobili ogromno delo Leva Tolstega v tako lepi obliki. Ta velika epopeja ruske zemlje in ruske duše pač zasluži, da se vanjo poglobi vsak slovenski narod, da spozna vso globočino ruskega narodnega življenja. Pisatelj Levstik je opravil veliko delo za nas in zasluži vse priznanje.

Tudi delo Marka Avrelija je take vrste, da ga mora poznati vsak inteligent. V slovenskem prevodu nahajamo ne le vse bogastvo misli tega rimskega cesarja, misleca in filozofa, ampak tudi nekaj klenh slovenskih izrazov, ki podajajo grški original tudi v nekakem originalnem prevodu. Vendar bi ravno glede te vrste del bili mnenja, da bi mo-

rala izhajati v kaki zbirki, kjer pridejo take knjige bolj do veljave. Tudi obleka knjige ni primerna za »Dnevnik«, saj se zdi po zunanosti, kakor da je to poučna ali šolska knjiga. V vsaki literaturi dobimo te vrste knjige v lični vabljeni izdaji.

Pa bi tudi sicer imeli pomisleke proti temu, ali naj »Slov. Matica« izdaja sama prevode. Založbi in knjigaren, ki izdajajo prevode svetovnih pisateljev v svojih zbirkah, imamo že precej.

»Slov. Matica« ima po svojem poklicu drugačne naloge. Ko bi stali na čelu »Matice« nacionalisti, bi jim gotovo očitala struja, ki sedaj vlada v »Slov. Matic«, da se ne briga za slovensko kulturo, za slovensko slovstvo itd. Kajti prevodi, naj bodo še tako dobri in potrebni, ne morejo nadomestiti domačega slovestva. In naloga »Slov. Matice« je, da skrbi pred vsem za to slovstvo. Vemo, da je sedanja produkcija na polju slovenskega romana tako slaba, da ne more zadostiti niti našim skromnim razmeram. Znak časa, »Slov. Matica« bi pa vključ temu še vedno morala izdajati najprej taka dela, ki drugod ne dobe založbe. Zato se je »Slov. Matica« ustanovila. Naravno je, da danes za »Slov. Matic« in istega zanimanja kot svoj čas, ko se je smatralo za posebno čast biti njen poverjenik, kaj šele odbornik. Danes ni več onega rodoljubnega nimbusa, ki je obdajal »nesmrtnike« zbrane v tej naši akademiji.

Zato tudi finančnih virov ni toliko, kot je bilo nekdaj. Vendar je »Slov. Matica« le še to, kar je bila, in bi morala skrbeti ne samo za zabavo s svojimi prevodi, kar lahko opravijo drugi, ampak gojiti ono znanstveno slovstvo, ki mu je bila opora od svoje ustanovitve, v leposlovju pa izdajati samo originalna dela, ker je naloga »Matice« podpirati slovensko slovstvo. Te dolžnosti bi se morali zavedati pred vsem oni, ki tako radi s prezirrom gledajo na vse druge. Kaj bi sodili mi o srbski, hrvaški, slovaški ali lužiški Matici, če bi ne zmogla vse leto drugega kot troje prevodov? Sicer pa je morda prav v tem — kakor v svojih boljših časih — »Slov. Matica« zrcalo naših razmer.

199 Din beležijo listi kot vsoto, ki se je nabrala za slovensko univerzo v zadnjih dveh letih. Brez pripombe.

mu je kumovala soproga prvega staroste ga Marica dr. Srašek-ova. Na prapor so pripelje trakovce kumica, Srbski Sokol iz Zagreba, bizeljske Slovenke, sevniške Slovenke in brežiške Slovenke. Politična oblast je ob tej priliki koncentrirala v Brežicah kompanijo vojakov-Belgijcev iz Ljubljane, preko 60 orožnikov iz vseh vetrov Stajerske in policijo iz Celja in Celovca. Močan kordon oborožene sile je stražil Sokole, ki jih je bilo zbranih 400, med temi najmanj 150 iz Hrvatske. V sled nenavadne nevihte je morala odpasti javna telovadba in ljudska veselica. Da je prišlo ob tej priliki do raznih incidentov in pretepov, je umljivo. Močno poškodovan je bil le neki Sokol iz Ljubljane, pošteno premlaten pa policaj št. 4 iz Celja, ki so ga Sokoli potegnili v vežo Narodnega doma. Pod gradom napadeni bratje Hrvati pa so si sami očistili pot proti domu.

Na župnem zletu pred 20 leti pa je imelo društvo posebne neprilike z oblastjo, ko je ta takorekoč v zadnjem momentu prepovedala vršitev javne telovadbe in veselice na že popolnoma urejenem travniku v mestu. Umakniti smo se morali na travnik, ki leži izven mesta v sosednji občini Zakot. Člani brežiškega Sokola so celo noč prenašali tribune in šotore na nov veselinski prostor, ter jih tu znova sestavljali. Tudi tokrat je bil po mestu razvrščen kordon vojaštva in orožništva. Junaška konjenica 14 Sokolov iz Zagreba je prodrla v Brežicah kordon in hitela na kolodvor k sprejemu gostov.

Vrhunec razburjenja je nastal v momentu, ko je skušal neki orožniški oficir s potegnjenjo sabljo ločiti konjenico od ostalega spreveda. Slavlje se tudi tokrat ni zaključilo brez pretepa.

Vkljub preganjanju zavednih Slovencev, so bili ti časi vendar krasni. Med Brežičani in Hrvati je vladala bratska vzajemnost in bratska čustva. Bratje Hrvati so prihajali v Brežice ob vsaki priliki, bodisi na javne nastope, ali pa na društvene prireditve. V bratskem sporazumu in medsebojnem navdušenju so potekali zlasti sestanki na Griču. Vse to je mogoče vplivalo na narodno probudo ljudstva, utrjevalo njega odporno silo, vzbujalo k narodni zavesti in gojilo ljubezen do rodne grude, ter utrjevalo Sokole v sokolski misli.

Kot je že bilo objavljeno, proslavi Sokol v Brežicah v nedeljo dne 8. julija 1934 svojo 30-letnico obstoja društva in obenem 20-letnico zadnjega župnega zleta, ki se je vršil pod bišvo Avstrijo pred svetovno vojno dne 14. junija 1914 na travniku izven brežiškega teritorija. Vsem udeležencem tega za Posavje najvažnejšega sokolskega praznika je dovoljena glasom odloka Min. saobr. K. J. v Beogradu, br. 10.758 z dne 19. maja 1934, polovična vožnja na vseh vlakih, razen ekspresnih, v času od 7. do 11. julija t. l.

Društvo je izdalo posebne tiskane objave radi polovične vožnje in jih razposlalo sokolskim edinicam. Na tej objavi si mora vsak udeleženec pribaviti 3 žige in to na odhodni postaji, na veselinskem prostoru v Brežicah in na odhodni železniški postaji v Brežicah.

Odhod zadnjih vlakov iz Brežic: smer Zidani most: P. 18.50, B. 23.20; smer Zagreb: B. 22 in P. 22.40.

Sporod proslave na dan 8. julija t. l.: Sprejem gostov ob 9. uri na kolodvoru, nato spreved po mestu. Pozdrav gostov pred občinsko hišo in govori, pripetje traka-trobojnice na društveni prapor in razhod. Telovadci odidejo k skušnjam na telovadni prostor, ostali oz. deputacije pa na pokopališče, kjer položijo mrtvim članom brežiškega Sokola venec v počastitev njihovega spomina.

Popoldne odide deputacija na kolodvor k sprejemu gostov iz Savske banovine. Ob 15.30 se vrši javna telovadba na telovadišču in nato ljudska veselica.

Na predvečer bakljada z godbo po mestu.

Celle

Neki slovenski dnevnik v svoji številki od dne 19. t. m. tendenciozno komentira spominsko svečanost, ki se je vršila dne 17. junija, zadnjim padlim žrtvam fašističnega nasilstva v Jul. Krajini. Pasus iz ene notice, se takole glasi:

»Oba govornika sta v glavnem lomila kopja proti Vatikanu, ki je po njihovih izjavah največ krivo vsega zla v Primorju.«

Priznati moramo, da sta res oba govornika protestirala proti divjaštvu, ki ga uganja italijanski imperializem v Jul. Krajini, kakor tudi proti Evropi, ki dopušta fašistična nasilstva nad našim življenjem, res pa je tudi da sta protestirala proti rim. kuriji, ker ne samo, ta tolerira, marveč celo pospešuje asimilacijo našega naroda v Jul. Krajini. Oba govornika sta osvetlila prilike goriške in videmske škofije ter s stvarnimi argumenti dokazala, da oba predstavnika škofij z vednostjo Vatikana izganjata naš jezik iz cerkve. Obsodila sta tudi nečedno gonjo fašističnih oblastvenikov proti tržaškemu škofu.

Ker so to samo stvarne in povsem resnične ugotovitve, ki so bile iznešene proti Vatikanu, pozivljamo dopisnika one notice, da dokaže ničevost obdolžitve. Če mu to uspe, prav radi spravimo svoja kopja, naperjena proti Vatikanu, v ropotnico.

Maribor

»TIROLCI« NA MARIBORSKIH ULICAH

(Nove vesti izzivanja)

Zadnje čase opazamo na naših mariborskih ulicah vedno več »Tirolcev« in »Tirolc« z zelenimi pankelci okrog črnih klobukov, za katerimi so zatakajeni celi šopi pičjega per-

Smotrni gospodarski načrt

Današnje stanje tehnike in njen razvoj zahteva, da se vsi razpoložljivi viri, ki nudijo lepše življenske pogoje smotrone izrabijo v korist skupnosti. Moderni gospodarski pokreti postajajo čimdalje bolj jasni. Vse pridobitve, ki jih je dala moderna tehnika človeškemu življenju, pa majo zastarele upravne sisteme človeške družbe, ker ne znajo slediti naglemu razvoju tehnike. Naziranje, da je gospodarsko življenje celota, ki mora delovati smotreno, da ono ni podvrženo le slučajju, je privedlo že mnoge države na pot usmerjenega gospodarstva. Recepti, ki jih uporabljajo države v to svrhu, so seveda zelo različni. Različni, kakor je različna njih geografska položaja, odvisni od agrarnega ali industrijskega značaja države. Gospodarski načrt govori o organizaciji gospodarstva, o regulaciji in kontroli države nad gospodarstvom ter o socialnih reformah. Tvorijo pa gospodarski načrt programi posameznih gospodarskih panog kot program industrije in obrti, agrarna produkcija, rudarstvo, kemično-tehnološki in električni programi itd. Popoln načrt mora vsebovati tudi smotren kulturni program. Gospodarski načrt bi pešal tudi brez reforme monetarne politike. Država ima dolžnost regulirati produkcije in gospodarstvo. V potrebnih slučajih naj bo zavirala ali pospeševala posamezne panoge, naj bi sama prispevala k izgraditvi industrije.

V okviru Narodne odbrane v Ljubljani ustanovljeni gospodarski odsek si je zastavil kot glavno nalogo propagando večletnega smotrenega, naši državi usrežajočega gospodarskega načrta. Sestava takega načrta naj bi bila poverjena zbornici vseh naših ustanov, gospodarskemu svetu. Gospodarski svet nam je zajemčen v ustavi kot posvetovalni organ parlamentu in senatu. Ta svet naj bi zbral vse statistične podatke o produkciji in konsumu industrijskih in kmetijskih izdelkov v naši državi; naj bi sestavil seznam vseh manjkajočih industrij, forsiral njih ustvaritev, določil za to gotovo časovno razdobje in iskal finančne vire. Večletka bi bila izbrana po temeljitem študiranju naših ekonomskih prilik; sporedno z njo bi moralo iti intenzivno preiskavanje naših zemeljskih bogastev in njihov najracionalnejša izraba ter presoja povprečnega tehničnega napredka. Praktiki gospodarstva sveta naj bi šli roko v roki z našimi znanstveniki; vse naše univerze naj bi se pritegnile k temu ogromnemu načrtu. Proučevati bi se morali gospodarski načrti drugih držav, posebno onih s sorodno gospodarsko strukturo ter jih izrabiti pri naši večletki. Najti bi se moralo približno naši državi primerno ravnotežje med industrijami in kmetijstvom ter temu ravnotežju prilagoditi naš načrt. Prvi del naše večletke naj bi bil predvsem usmerjen na absolutno neodvisnost naše narodne obrambe od inozemstva.

Ogromno je delo do realizacije gospodarskega načrta. Treba je pritegniti vse narodne sile, zainteresirati vsakega pečinca, pripraviti javnost, da je le tu izhod iz gospodarske krize, da bo le pri realizaciji zaposlitev. Ustanovili naj bi se odseki za vsako industrijsko panogo. Kemercijalni in tehnični strokovnjaki vsake tehnične panoge bi preštudirali skrajno možnost razširitve obstoječih in po potrebi novo ustanovljenih industrijskih podjetij. Odpasti bi moralo vsako favoriziranje posameznih pokrajin. Edino ekonomičnost obrata in interes narodne obrambe naj bi vo-

ja. Njih obleka kar žari od najbolj nemogoče sestavljenih barv, zlasti pa od bodeče zelene in cinobrastodeče, da o golih, dlakastih koljenih niti ne govorimo. Taka »mošac« vzbuja po vsej zapadni Evropi le pomilovanje in posmeh, ter jo radi njene neokusnosti povsod zavračajo, le tu ob naši eksponirani meji naj bi bila vzor okusnosti in »modec«. Ta maškeradna manija pa se je že tako razpasla tudi pri nas, da presega to že vse meje okusa, dostojnosti in narodne časti. To »modec« forsirajo s posebno naslado in z gotovim namenom ravno mariborski nemškutarji. Naj bi se eden izmed nas, le pojavil v Celovcu ali na Primorskem, recimo s šajkačo ali z dalmatinsko čepico na glavi, prepričani smo, da bi ga, če že ne aretirali, pa vsaj pretepli. Toda mi smo kulturnejši, zato pa pozivamo dotičneže, med katerimi je baje — menda bolj neinformiranosti — žal tudi nekaj Slovencev, da to maškerado prihranijo za pust! Narodno občinstvo pa naj propagira narodno modo: cenene, z nar. vezanimi okrašene ženske obleke, dalmatinske čepice za deca itd. Nikakor ne moremo dopustiti, da bi ta najnovejša poplava tuje navlake preplavila docela zlasti naše eksponirano severno obmejno ozemlje, saj bi mu s tem vtisnila pečat nemškega »kultur«-bodna. Dokazimo torej, da Maribor ni le politična, ampak tudi naša kulturna meja!

VZGLEDNO DELOVANJE JADRANSKE STRAZE OB SEVERNI MEJI

Nobenemu društvu se ni tako zelo posrečilo združiti v skupnem delovanju za mejo Slovencev brez ozira na soc. pripadnost in brez ozira na svetovni nazor, kakor ravno Jadranski straži. Ob meji se z vso nujnostjo pokaže potreba po koncentriranem delovanju, če hočemo doseči uspeh. Tako so prireditev podmladka JS pri Sv. Marjeti ob Pesnici dne 18. junija t. l. obiskali najodličnejši predstavniki obeh slovenskih glavnih smeri brez razlike ter sedeli skupaj v razgovoru z našim obmejnim ljudstvom. Iz dejanske potrebe se tako sama od sebe ostvarja tako potrebna ideja narodnega sveta. Le tako naprej! — Opazovalce.

dila pri izvedbi gospodarskega načrta. Položili bi se temelji težke industrije, iz te bi se avtomatično razvile industrije predelavanja in oplemenjavanja sirovih produktov. Pot od sirovine do najfinjšega izdelka naj bi se ne končala kakor doslej pri nas pri izkopavanju rud; mi moramo sami predelovati naše sirovine do skrajne meje. Izdelovati moramo samo kvalitetno blago, vsaka povprečnost se sama po sebi kaznuje. Vzporedno z razvojem večletke moramo iskati tržišča za plasiranje naših produktov, iskati in najti moramo svojo interesno sfero. Hiteti moramo, da obdržimo svoj dominantni položaj na Balkanu gospodarsko in politično. Le gospodarsko močni bomo lahko prodirali na Balkan. Vsaka ekspanzija je najlažja v smeri najmanjšega odpora. Ekspanzivni moramo postati, aktivni, opustimo našo neplodno pasivnost. Rabimo aktivne državljane, rabimo državljane širokih pogledov najširše koncepcije. Najmočnejši izraz naše aktivnosti bi bila izvedba gospodarskega načrta. Vsak uspeh bi nam priličil novih moči. S postopnim izvajanjem načrta bi se izboljševalo gmetno stanje vsakega državljanca, rastla bi vera v močnost države, obzorje vsakega državljanca se ne bi končalo pri mejah kanovine, razširilo bi se preko nje in preko državnih meja. Lahko bi navajali vzgled in uspehe gospodarskih načrtov drugih držav, toda to bi bilo brezplodno. Jugoslavanu mora preiti izvedba večletke v miselnost. Naš gospodarski načrt mora biti totalen. Razširiti se mora tudi na kulturno področje. Zajeti mora vse naše življenje. Brezposelnost bomo odpravili z dosedanjimi akcijami le delno, za trajno ozdravljenje naših ekonomskih razmer rabimo velikopoteznosti. V času absolutne gospodarske avtarkije je edino Jugoslavija vodila zmerno gospodarsko politiko. Ko so se zapirali našim agrarnim proizvodom domala vsa inozemska tržišča, smo mi še vedno na široko odpirali vrata uvozu inozemskega industrijskega blaga. Brezobzirna po avtarkije stremeča reorganizacija industrijskih držav je kriva padcu izvoza naših agrarnih produktov v zadnjih treh letih na 30 odstotkov svoje vrednosti. Sosedje sami nas silijo k avtarkiji in to bomo lahko dosegli samo z gospodarskim načrtom. Neodvisnost od tuje industrije. Poživitev gospodarske delavnosti narod na to, navezati ga na domačo industrijo, to je namen akcije svoji k svojim. Predsedki o manjvrednosti domačega blaga morajo izgniti. Seveda mora biti pa tudi producent svest, da si more le s kvalitetno najvišje stojičim blagom osvojiti mesto stare inozemske industrije. Poživitev gospodarske delavnosti in dvig celokupnega življenskega standarda bi nam ustvarila gospodarsko močnega konsumenta ki je primerna celica gospodarsko močne državne zgradbe. Treba je obuditi naše gospodarsko življenje, treba mu je dati odločen polet! Naš gospodarski načrt mora nuditi vsem umekim in ročnim delavcem možnost primernega zaslužka. Le tako se more dvigniti konsum, z njim produkcija in le tako moremo gospodarsko napredovati. Okrepitev notranjega trga, dvig življenjskega standarda edino morejo pomagati našemu gospodarstvu na noge. Na daljšo dobo preračunana javna dela, v katerih izvedbah naj bi se vpregla le domača industrija, bi tvorila temeljni del gospodarskega načrta. Finančna sredstva naj bi preskrbela državam s posojilom na račun zaostalih davkov, z znižanjem obrestne mere Narodne banke, z razdolžitvijo kmetovalcev itd. S presnovno denarne politike in ureditvijo odnosajev med dolžniki in upniki ki bi bilo mnogo prispevano k normaliziranju današnjih dezolantnih razmer. Prvi del miselne večletke bi služil vzdigu obstoječe industrije. Paralelno z izvrševanjem javnih del bi se zaposlila polna industrija, poživil bi se notranji trg in s tem tudi dvignila kupna moč konsumenta. Izgraditi moramo vojno industrijo v ožjem smislu besede; vojno industrijo ki že v miru izdeluje vojni material. Vojno industrijo v širšem smislu besede lahko smatramo v slučaju vojne vojo industrijo. Vojno z izgledi na uspeh vodi danes lahko predvsem država z močno razvito lastno industrijo, ki se kompletira vsa doma. V Jugoslaviji imamo vse predpogoje za ustanovitev take industrije. Izolacija v slučaju vojne lahko postane katastrofalna, ako nimamo doma od inozemstva neodvisne industrije. Ta industrija je posebno važna začetkom vojne, kjer odloča v prvih tednih le že izdelan material. Same sirovine, pa naj bomo še tako bogati na njih, nam služijo v slučaju izolacije bore malo. Cilj našega načrta mora biti ta, da ne ostanemo vedno sirovinska država, tudi da ne proizvajamo samo polfabrikate, temveč po možnosti končne izdelke. Forsirati bi morali pri nas v Dravski banovini razširjenje industrije živil, zlasti industrijsko konserviranje sadja, pri tem pa uporabljati le najmodernejše metode.

Naloga odsekov srečnih odborov Narodne odbrane posameznih banovin bo zbirati točne podatke o sedanji produkciji, teritorialno možnost povečanja produkcije, možnost ustanovitve novih industrij, poživitev kmetijstva in podatki mnenje v obliki izpovednega elaborata o faktučenem stanju gospodarstva v banovini. Ta material bo zbran iz vseh banovin v osrednjem odboru, ki ga bo proučil, uredil in z njim vedno na merodajnih mestih argumentiral svoje zahteve. Pri tem načrtu industrializacije naše domovine imejmo pa vedno sledečo pred očmi: ne ustvarjamo industrijskega delavca po zapadnem vzorcu, ne odtegnimo ga popolnoma rodni grudi, prava sreča, da pri nas nimamo izrazitih industrijskih krajev. Delavstvo ni odtrgano od rodne grude, ono izbeka iz podeželja in pozna le eno

željo, svoj kosček zemlje, svoj dom. Skušati moramo obdržati delavca pri tem stremeljenju, ta element ni mogoče dovolj visoko ceniti, treba ga bi bilo z ozirom na zdrav razvoj prebivalstva v interesu države podpirati tudi pri izvajanju usmerjenega gospodarstva. Siromašni kraji, kjer ni mogoča me industrija, niti zemlja sama ne rodi dosti za preživljanje prebivalstva, naj se izselijo in prebivalstvo naseli na rodovitnejša tla. To je problem notranje kolonizacije. Iskati je treba prikladna mesta za naselitev populacijskih presežkov, iskati ozemlja, kjer so danj pogoji za agrarne veleobrate. Uspešno pričeta kolonizacija Južne Srbije naj bi služila za primer notranje kolonizacije. Seveda je to planirsko delo združeno z velikimi težavami, orati ledimo ni lahko, zato nam je treba jeklenih kršnih mož, ki se ne plašijo nobenega truda. Država bo vedno podpirala naseljevanje in vestno obdelovanje plodne zemlje, posebno ob eksponiranih mejah, kjer je kmet tudi čuvar meje. Gospodarski načrt mora za to predvidovati tudi široko zasnovano notranjo kolonizacijo, mora delavstvo iz kraja hirajoče industrije in siromašnih kraških tal pritegniti zemlji, mu nuditi v drugih potrebnih podporo, skratka vrniti ga zemlji, da postane zopet veder, polnovreden državljan. Izseljevanje v prekomorske kraje, ki je preje bilo kmietu edin izhod iz gospodarske propasti, je sedaj usmerjeno v notranje bogatejše predele države. Sistematična izvedba notranje kolonizacije bo naloga projektiraneega gospodarskega načrta.

Naš gospodarski načrt mora povdarjati agrarni značaj države. V današnji dobi prestatata biti kmet in vas pasivna družabna skupina. Vas je danes predmet pozornosti socialnih politikov, narodnih gospodarjev in praktičnih državnikov, ki se obračajo h kmetu, ugotavljajo njegove važnosti ter se trudijo, zagotoviti si njegovo sodelovanje pri graditvi novega gospodarskega reda. Kmetstvo ni več zgolj prvoproduct, za katerega velja industrijski red ter postaja aktiven sograditelj družbe. Ne samo njihovi izdelki, temveč tudi njihove predstave in ideali morajo biti vzeti v poštev pri ustanavljanju novega gospodarstva.

Narodna odbrana ima v svojem odseku tudi agrarne strokovnjake, ki jim bo poverjena izdelava tozadevnega preliminarne načrta. Narodna odbrana, ki je bila vedno eminentna nepolitična nacionalna organizacija, je uvidela nevzdržen gospodarski položaj, ter bo bila plat zvona, dokler ne bo uspeła v vseh svojih prizadevanjih. Akcija za gospodarski načrt bo razširjena na teritorij cele države, najpovplivnejši odbranski bodo nevzdržna oznanjali evangelijski gospodarskega načrta, ter dokumentarčno dokazovali njegovo neobhodno potrebo. Vsaka sorodna akcija, ki bo izšla iz drugih stanovskih in strokovnih organizacij, bo našla v Narodni odbrani polno razumevanja.

Ing. Jože Hočevar.

IZJAVA

Podpisani Tkalec Juro sem v štev. 22. z dne 2. julija 1934 v »Pohodu« napisal članek pod naslovom »Narodna odbrana — pomagaj«, v katerem sem žalil občinsko upravo in občinske odbornike občine zdravilišča Rogaske Slatine, ki niso zdraviliški namesčenci.

Obžalujem, da sem napisal to v sled svoje nevednosti oziroma nepremišljenosti in preključijem vse te na občino Rogaska Slatina in posamezne odbornike se nanašajoče občlike, ter se zahvaljujem občinski upravi in gg. občinskim odbornikom, da so odstopili od sodnega postopanja.

Posebno pa preključijem odstavek, ki pravi, da so ostali odborniki prononcirani nemškutarji oziroma nacionalno nezavedni ljudje, kajti vsi odborniki se udeležujejo v slatinskih kulturnih in nacionalnih društvi deloma kot odborniki deloma kot člani oziroma kot podporni člani.

Obvezujem se, da bom povrnal vse do sedaj nastale stroške pri odvetniku dr. Leskovcu v Rogatu in Din 600— za revno šolsko deco v Rogaske Slatini.

Rogaska Slatina, dne 26. junija 1934.

Juro Tkalec.

Če je g. Tkalec Juro menda pod pritiskom okolščin moral podpisati takšno izjavo, nam se vsiljuje vprašanje: ali so občinski odborniki v Rogaske Slatini res sami nacionalno zavedni ljudje? To bi nas veselilo. Toda v spominu sta nam dopisa v našem glasilu št. 4 od 28. januarja 1933 in št. 43 od 28. oktobra 1933, ki sta ostala brez odgovora! (Op. uredništva.)

Službene vesti

Dobrodelna tombola Kolo Jugoslovanskih sester Zagorje, se vrši nepreklicno v nedeljo, dne 8. julija ob 2. uri popoldan v Sokolskem domu, ker se vsled vremenskih neprilik dne 1. julija ni mogla vršiti. Ker je čisti dobiček namenjen za vzdrževanje kuhinje za lačno rudarsko deco, prosimo cenjeno občinstvo, da pridno sega po srečkah. V sled ugodnih zvez, vabimo tudi občinstvo iz Trbovelj in Hrastnika. Odbor.

„POHOD“ živi samo od naročnine!